

Січень.

1 – 80 років від дня народження **Ковалю Юрія Андрійовича** (1942) – прозаїка. Автор збірок новел, повістей, роману «Віднайдена фея» (1965), «Зелена Україна» (1966), «Гармонія» (1969), «Львів» (1975), «Аптека-музей» (1976), «Село, а над ним лелеки» (1979), «І ріки впадуть у море» (2007), «Цей лагідний, лагідний світ», «Одвічна клятва» (обидві – 2011), «Пробоем» (2019). Нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради України, орденом «За заслуги» III ступеня. Народився в м. Новомиргороді.

2 – 70 років від дня народження **Свидюка Миколи Івановича** (1952) – композитора і співака, народного артиста України. Народився в с. Грузьке Голованівського району.

4 – 90 років від дня народження **Косяченка Віктора Трохимовича** (1932) – критика, літературознавця. Автор праць: монографій «Українська радянська байка» (К.: Рад. письменник, 1972), «Любов'ю окрилений сміх» (К.: Рад. письменник, 1985), навчального посібника «Жанри сатири і гумору в українській радянській літературі» (К.: УМКВО, 1988; співавт. Ю.Гречанюк, І.Руснак), збірників літературознавчих, літературно-критичних статей і публіцистики. Народився в с. Червоне Гайворонського району.

5 – 100 років від дня народження **Принцева Юзефа Янушевича** (1922-1989) – російського письменника, драматурга, кіносценариста. Народився в м. Єлисаветграді.

6 – 85 років від дня народження **Єрмоленка Василя Пилиповича** (1937) – українського художника-декоратора, заслуженого художника України. Працює в галузі декоративно-прикладного мистецтва (порцеляна). Народився в с. Липняжка Добровеличківського району.

7 – 110 років від дня народження **Проценка Івана Сергійовича** (1912-1995) – краєзнавця, педагога, автора багатьох **розвідок** з історії Долинського району. Лауреат обласної премії ім. В. М. Ястребова. Народився в с. Березівка Долинського району.

8 – 78-а річниця визволення м. Кіровограда від фашистських загарбників.

11 – 95 років від дня народження **Непоменка Федора Івановича** (1927-2012) – прозаїка, члена Національної спілки письменників України. Автор шести книг прози: «В ожидании» (1961), «Прекрасное мгновение» (1963), «Дороже золота» (1977), «Во всей своей полынной горечи» (1980), «Без суеты» (1991), «За дверью – тишина» (2001). Народився в с. Любо-Надеждівка Кіровоградського району.

13 – 145 років від дня народження **Мацієвича Лева Макаровича** (1877-1910) – льотчика, інженера, українського громадсько-політичного діяча. Розробив ряд

проектів підводних човнів, протимінних загороджень та ін. Автор проекту першого авіаносця, гідролітака. Народився в смт Олександрівка на Кіровоградщині, де славетному земляку встановлено меморіальну дошку та відкрито музей.

17 – 145 років від дня народження **Загарова (Фессінга) Олександра Леонідовича** (1877-1941), актора і режисера, заслуженого діяча мистецтв. Вистави: «Лісова пісня», «Камінний господар», «На полі крові», «Оргія», «На руїнах» (усі – 1918-21), «У пущі» (1926) Лесі Українки, «Гріх», «Дисгармонія», «Брехня», «Між двох сил» В. Винниченка, «Мірандоліна» К. Гольдоні (усі – 1918), «Візник Геншель» (також гол. роль), «Ткачі» Г. Гауптмана (обидві – 1918-19), «Ревізор» (також роль Городничого), «Одруження» М. Гоголя, «Примари», «Нора», «Гедда Габлер» Г. Ібсена (усі – 1919-24), «Сон», «Ян Гус», «Сотник», «Тополя» (усі – 1921), «Гайдамаки» (1924) за Т. Шевченком, «Тартюф» Ж.-Б. Мольєра (також роль Оргона), «Суєта» І. Карпенка-Карого (обидві – 1922), «Отелло» В. Шекспіра та ін. Народився в м. Єлисаветграді.

30 – 120 років від дня народження **Бондаренка Григорія Антоновича** (1892-1969) – українського художника-графіка. Автор літографій «Т. Г. Шевченко в Орській фортеці» (1939), «Т. Г. Шевченко серед селян» (1939), «Т. Г. Шевченко у Енгельгардта», «Маленький Тарас слухає оповідання діда», «Т. Г. Шевченко і його земляк Обеременко» (усі — 1961), «Малий Тарас слухає свого діда Якіма» (1964). Народився в м. Новогеоргіївську (тепер – м. Світловодськ).

Лютий.

2 – 125 років від дня народження **Маланюка Євгена Филімоновича** (1897-1968) – поета, літературознавця, культуролога, історіософа. Автор понад 20 поетичних книг, есе та літературно-критичних праць. У Новоархангельську споруджено пам'ятник, у Кіровограді названо вулицю, обласною радою та облдержадміністрацією засновано премію ім. Є. Ф. Маланюка. Рідний край називав Степовою Елладою. Народився в смт Новоархангельськ.

11 – 55 років (1967) від дня народження **Андрушко Тетяни Володимирівни**, поетеси, журналістки. Дипломант міжнародного поетичного конкурсу «Гранослов» (1997). Автор збірок поезій: «На перехресті потаємних зим» (2001), «Провінційний блюз» (2002), «Вогнище спасіння», «Весни навідувався птах» та ін. Член Національної Спілки письменників України (2003). Лауреат обласної літературної премії ім. Є.Ф.Маланюка (2009). Народилася у місті Мала Виска.

12 – 90 років від дня народження **Кібкала Євгена Гавриловича** (1932) – оперного співака. У 1963 стажувався у міланському театрі «Ла Скала». Володів голосом м'якого і теплого тембру, відзначався драматичним талантом. У 1956-1976 рр. – соліст Великого театру СРСР. Народився в м. Знам'янці.

13 – 115 років від дня народження **Савіна Віктора Маркіяновича** (1907-1971) – українського живописця. Твори: «Кармалюк» (1937), «Т. Г. Шевченко» (1939),

«У рабство» (1947), «Наші дівчата» (1967) та ін. Заслужений діяч мистецтв УРСР (1964). Народився в с. Завадівка Бобринецького району.

14 – 125 років від дня народження **Арго (Гольденберга) Абрама Марковича** (1897-1968) – російського поета, сатирика, драматурга, перекладача. Народився в м. Єлисаветграді.

18 – 140 років від дня народження **Тесленка Архипа Юхимовича** (1882-1911) – українського письменника. У 1901 році навчався в училищі телеграфістів на ст. Долинська. Почав друкуватися з 1906. Найвідоміші твори: повість «Страчене життя» (1911), оповідання «За пашпортом», «Школяр», «У схимника». Навчання у Долинській, а потім служба на залізниці знайшли своє відображення у творчості письменника. Про цей період його життя розповідає повість Семена Сумного «Молодість Тесленка» (Київ, 1949).

20 – 50 років (1962) від дня народження (м. Кіровоград) **Гребньова Геннадія Вікторовича** (псевдонім Віктор Орлі), французького художника українського походження (живопис, кераміка). З 2004 живе і працює у Франції (м. Марсель), де втілює в життя авторський проект «Під сонцем Прованса». Роботи митця експонувалися на багатьох виставках (понад 30) у Франції, Україні, Росії. Зберігаються у приватних колекціях Франції, Італії, Голландії, України, Росії, Польщі.

21 – 145 років від дня народження **Прусліна Наума Ісаковича** (1877-1943) – українського диригента і композитора, заслуженого артиста України. Автор музики до опери «Вій», фільму «Украдене щастя» (1952). Заслужений артист УРСР (1940). Народився в м. Єлисаветграді.

24 – 85 років від дня народження **Різниківа Олексі Сергійовича** (1937) – поета, прозаїка. Жив у м. Кіровограді, де був засуджений (1958 та 1971рр.) за антипартійну діяльність. Автор унікальної праці, першої у європейському мовознавстві – «Складівниця української мови» (містить близько 10 тисяч складів), яку видано у 2003; книг поезій «Озон» (1990), «Терновий вогонь» (1993), «Наодинці з Богом» (1998), збірки 170 сонетів «Двострунне грало» (2004), віршованого епосу «Билини Давньої Русі» (2004). Нагороджено орденом «За заслуги» першого ступеня. Лауреат Обласної літературної премії ім. Є. Маланюка у номінації «Поезія» (у тому числі драматичні твори і переклади) за книгу «СЛОВОГРОНА з 30007 слів».

25 – 85 років від дня народження **Башликової Клавдії Данилівни** (1937-1988) – української поетеси. Навчалася в Кіровоградському педінституті (нині – Кіровоградський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка). Автор поетичної збірки «Чисті роси» (1986).

26 – 115 років від дня народження **Поповкіна Євгена Юхимовича** (1907-1968) – російського письменника. «Сім'я Рубанків» (1 кн. – 1947 р., 2 кн. – 1951 р.) – роман про боротьбу українського народу проти німецько-фашистських

окупанті, «Таврида» – роман з життя кримських татар. Народився в с. Петроострів Новомиргородського району.

Березень.

1 – 155 років від дня народження **Ганського Петра Павловича** (1867-1942) – художника-імпресіоніста. Пейзажі, портрети, жанрові композиції: «За читанням» (1893), «Відлив» (1895), «Берег біля Ялти» (1897), «Кав'ярня у Парижі» (1902), «Місячна ніч» (1903), «Купальниці» (1909). В Одеському художньому музеї зберігаються картини «В очікуванні улову» (1892), «Бретань» (1900), «Гра в кеглі» (1908) та ін. У 1919 емігрував до Франції. Автор фантастичного роману «Червона зірка». Народився в м. Єлисаветграді.

10 – 115 років від дня народження **Писаренка Леоніда Панасовича** (1907-1979) – українського художника театру, заслуженого художника України. Народився в м. Знам'янка.

13 – 85 років (1937) від дня народження (м. Кіровоград) **Отяна Анатолія Васильовича**, письменника. За фахом – інженер-будівельник. У 1993 емігрував. У Франкфурті на Майні (Німеччина) відбувся як мемуарист та письменник. Його повість «Военное дество одного мальчика» (2006) та роман «Божья кара» висвітлюють трагедію голокосту та є джерелами знань про наш край у Другій світовій війні.

14 – 75 років від дня народження **Повелька Кузьми Івановича** (1947) – українського прозаїка, журналіста. Автор книг «Фатальні три дзвінки» (1994), «Талісман» (1996), віршів у колективній книзі «Джерело» (1992). Член Національної спілки журналістів України. Народився в с. Іванівка Олександрівського району.

21 – 180 років від дня народження **Лисенка Миколи Віталійовича** (1842-1912) – композитора, фундатора української класичної музики. Раннє дитинство провів у м. Крилові (тепер – Світловодськ). Виступав з концертами у м. Єлисаветграді.

26. – 115 років від дня народження **Ойфи Петра Наумовича** (1907-1987) – російського поета. Перекладав на російську мову твори українських письменників І. Ле, Марка Вороного, М. Пригари. Народився в м. Єлисаветграді.

Квітень.

3 – 85 років від дня народження **Куманського Броніслава Петровича** (1937) – заслуженого журналіста України, члена Національної спілки журналістів України, лауреата обласних премій ім. Ю. Яновського та В. Винниченка. Автор книг «Повертаючись до надрукованого» (2010), «Соло на валторні» (2012), «Думки вроздріб» (2012), «Десята муза Кіровоградщини» (2013), «Terra

incognita» (2014), «Під зорею Степової Еллади» (2015). Автор тексту та упорядник альбому «Кіровоградщина у дзеркалі часу. Декоративно-ужиткове мистецтво» (2014). Народився в смт. Олександрівці.

4 – 90 років від дня народження **Тарковського Андрія Арсенійовича** (1932-1986) – видатного кінорежисера. Його дід – Олександр Тарковський та батько – Арсеній Тарковський – уродженці Єлисаветградщини. Андрій Тарковський створив фільми, визнані шедеврами кіномистецтва.

16 – 75 років (1947) від дня народження (м. Ленінакан, Вірменія) **Пунгіна Анатолія Андрійовича**, художника. 1971-1994 – художник-оформлювач у Кіровограді. Учасник виставок з 1972. Працює у галузі живопису, монументально-декоративного мистецтва. Основні твори: «Муза і музика» (1983), «Козацька застава» (1992), «Кручені паничі», (1996), «Композиція в просторі. Крила» (2011), «Золоті грона» (2011). Член Національної Спілки художників України (1994). Лауреат обласної премії в галузі декоративно-ужиткового мистецтва ім. Я. В. Пауценка (2008).

23 – 80 років від дня народження **Гончаренка Валерія Васильовича** (1942-2000) – українського поета. Закінчив Кіровоградський педінститут (нині Кіровоградський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка). Фундатор і керівник міської літературної студії «Сівач». Автор книжок «Червоний волосожар» (1967), «Кроки» (1974), «Дума про отчу землю» (1984), «Шлях у джерела» (1986), «На розі полудня» (1994).

27 – 75 років від дня народження **Кобзаря Володимира Федоровича** (1947) – українського прозаїка, публіциста. Твори: «Сіль чумацького шляху» (повість, 1987); «На отчому порозі» (збірка оповідань, 1988); «Етюд для драмгуртка» (проза, 1989); «Буваличі» (повість, 1993); «Гуси і лебеді. Про Велике зелене дерево» (казки, видавництво «Веселка» 2013); «Як у раю» (новели та оповідання, видавництво «Веселка», 2014); «Запах фіалки» (повість, 2015). Багато років жив і працював на Кіровоградщині.

Травень

1 – 80 років від дня народження **Колесник Євдокії Василівни** (1942) – української співачки, народної артистки УРСР. В репертуарі співачки понад 40 оперних партій, зокрема: Оксана («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського), Наталка («Наталка Полтавка» М. Лисенка), Милана, («Милана» П. Майбороди), Репніна («Тарас Шевченко» П. Майбороди), Варка («Мамаї» В. Губаренка), Тетяна, («Євгеній Онегін» П. Чайковського), Ліза («Пікова дама» П. Чайковського), Ярославна («Князь Ігор» О. Бородіна) та ін. Лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1976). Народилася в с. Пустельникове Олександрійського району.

2 – 65 років від дня народження **Шепеля Федора Олександровича** (1957) – краєзнавця, публіциста, літературного критика, бібліофіла, лауреата обласної

краєзнавчої премії ім. В. М. Ястребова. Автор-упорядник довідника «Україна 1917-1992» (1992). Живе і працює в м. Кіровограді.

8 – 60 років від дня народження **Обжеляна Юрія Васильовича** (1962-2012) – автора книг оповідань, кіносценаріїв. Його перша книга «Побратими» (Кіровоград, ПВД «Мавік», 2001 р.) принесла йому і звання лауреата, і членство у Національній спілці письменників України. Автор сценаріїв «Таємниця маестро», «Таємний гвардієць імператриці»). «Архів д'Еона», «Козацькі шаблі», «Після війни», роману про сучасність «Останній караван». У 2012 році Ю. В. Обжелян став лауреатом обласної літературної премії ім. Є. Маланюка (посмертно) в номінації «Проза». Народився в смт. Добровеличківці.

19 – 80 років від дня народження **Камінського Юрія Михайловича** (1942) – поета, прозаїка, перекладача, журналіста.. Друкується від 1959 року. Автор поетичних збірок «Пора ледохода» (К., 1976), «Ранний свет» (1979), «Неторопливая звезда» (К., 1984), «Речь» (К., 1987), «Минутная стоянка» (1990), «Песок» (1994), «Мгновенья света и свирели» (2001), «В тени мерцающей свечи» (2007), «Вкус полыни» (2012; усі – Єрусалим); книги нарисів «Земля на ладонях друзей» (1986), книги прози «Самое время» (1989). Переклав російською мовою деякі поезії М. Вінграновського, Ю. Сердюка, Т. Коломієць, В. Булаєнка, К. Герасименка; окремі прозові твори В. Близнеця, Григора Тютюнника. Закінчив Кіровоградський педагогічний інститут. Багато років жив і працював в м. Кіровограді.

23 – 95 років від дня народження **Стависького Ізяслава Михайловича** (1927-1994) – українського кінорежисера-документаліста, заслуженого діяча мистецтв УРСР. Народився в м. Зінов'євськ (тепер – м. Кропивницький).

Червень

10 – 115 років від дня народження **Еліасберга Карла Ілліча** (1907-1978) – диригента, заслуженого діяча мистецтв РРФСР. У блокадному Ленінграді оркестр під його керуванням вперше виконав Сьому симфонію Дмитра Шостаковича. Музичну освіту отримав в м. Єлисаветграді.

14 – 75 років від дня народження **Степаненко Оксани Миколаївни** (1947-1999) – поетеси. Авторка книги «Вогонь любові» (1995). Народилася у с. Злинці Маловисківського району.

17 – 110 років від дня народження **Клименка Якова Дмитровича** (1912-1984) – українського прозаїка. Перша книга «Ваша перепустка?» (1931). Автор книжок нарисів «Баранівка» (1944), «Земля чудес» (1960), «Суцвіття весни» (1962), «Роди нам, прекрасне» (1964), «Григорій Вєрьовка» (1976). Народився в смт Олександрівці.

18 – 100 років від дня народження **Косенка Петра Дмитровича** (1922-2012) – поета, члена Національної спілки письменників України (1992). Після війни

мешкає за кордоном. Активний учасник громадського життя української діаспори. Автор збірки сонетів «Пізнi грона» (Едмонтон, 1989), книг «Любов і туга, туга і любов» (1992), «Трунок Євшану» (1995), «Сонети» (1999; усі – Київ). Народився в м. Долинська.

19 – 95 років від дня народження **Тимохіна Володимира Ілліча** (1929-1999) – українського співака, ліричного тенора, народного артиста України. Народився в с. Дмитрівка Знам'янського району.

21 – 125 років від дня народження **Кондратюка Юрія Васильовича (О.Г. Шаргея)** (1897-1942) – одного з піонерів ракетної техніки. В 30-і роки ХХ ст. жив у м. Мала Виска.

25 – 115 років від дня народження **Тарковського Арсена Олександровича** (1907-1989) – російського письменника, поета, перекладача зі східних мов. Визнання як поет отримав пізно – не писав од керівництву і партії. Збірки поезії: «Перед снігом» (1962), «Земле – земное» (1966), «Вестник» (1969), «Стихотворения» (1974), «Волшебные горы» (1978), «Зимний день» (1980), «Избранное» (1982), «Стихи разных лет» (1983), «От юности до старости» (1987), «Быть самим собой» (1987), «Звезды над Арагацем» (1988), «Благословенный свет» (1993). Народився в м. Єлисаветграді.

26 – 85 років від дня народження **Юр'єва Валерія Олексійовича** (1937-1980) – українського поета. З 1966 року – член Спілки письменників України. автор книг «Монологи землі» (1965), «Доля» (1967), «Орбіти дня» (1974), «Силует матері» (1981), п'єси «Залізна троянда» (1972), повістей «Отой Вітька Паливода» (1975), «Золота неділя» (1983). Народився в с. Лозоватка Новоукраїнського району.

30 – 105 років від дня народження **Коростіної Людмили Яківни** (1917-1988) – російської дитячої письменниці. У 1961 році вийшла збірка поезій для дітей «День народження» та ін. Народилася на станції Долинська.

Липень.

3 – 95 років від дня народження **Смоленчука Миколи Кузьмовича** (1927-1993) – українського прозаїка і літературознавця. Автор повістей «Степи полинові» (1961), «Степівчани» (1963); «Родня» (1968); нарисів «Хутір Надія», «Кіровоград» (1967); романів «Сиве покоління» (1965), «Ой, літав орел» (1969), «Білі бланкети» (1985); науково-популярної розвідки «Марко Кропивницький і його рідний край» (1971) та численних публікацій, присвячених театру корифеїв та його діячам. Народився в м. Бобринці.

12 – 120 років від дня народження **Голоти (Мельника) Петра Івановича** (1902-1949) – поета і прозаїка. Уже 1921 року вийшла перша збірка віршів «Тернистий шлях до волі й освіти». Згодом – збірки віршів «Степи – заводові»

(1925) та оповідань «В дорозі змагань» (1925) та ін. Народився в с. Балашівка (тепер у складі міста Кіровограда).

22 – 100 років (1922) від дня народження (с. Подорожне Світловодського району) **Висікана Панаса Захаровича** (1922-1963), письменника. Учасник Другої світової війни. Закінчив Київське училище прикладних мистецтв (1952). Почав друкуватися у 1952. Був літпрацівником газети «Молодь України». Автор книжок прози для дітей: «Ігорьок Мережка» (1956), «Дві топольки» (1960), «В печері святої Магдалини» (1963), «Подорож на Вогняну Землю» (1967), «Страховисько з однією зяброю» (1968) та ін.

25 – 95 років від дня народження Вінтенка Бориса Михайловича (1927-2002) – живописця, заслуженого художника України. Народився в с. Обознівка Кіровоградського району. Жив і працював у місті Кіровограді. Створює ряд керамічних робіт, які відображають історію українського козацтва «Українська бандура» (1966), «Козацька книжка» (1966), «Козацька люлька» (1967), а також художні твори, які репрезентують Вінтенка як художника, в творчості якого чільне місце займає тема славної української історії «Три лицарі» (1967), «Дніпровські пороги» (1967), «Наші діди» (1968). З 1973 року він – перший на Кіровоградщині член Спілки художників СРСР. Незалежно від того, в якій техніці виконані роботи, чи то травлений штрих, акватинта, меццотинто, суха голка, ліногравюра, вони створюють особливий ліричний настрій. Художник закоханий у поле, у верби та тополі, в мудрих і добрих своїх земляків, тому не одну свою роботу митець присвятив цій темі: «Українська хата» (1956), «Жито досягає» (1959), «На краю села» (1962), «Моє село» (1971), «Рідний край!» (1988) та ін. 9 жовтня 2009 року на фасаді приміщення обласної бібліотеки для дітей було відкрито меморіальну дошку заслуженому художнику України Борису Вінтенку. Автором проекту дошки є відомий кіровоградський скульптор В. Френчко.

31 – 85 років від дня народження Холодного Миколи Костянтиновича (1937-2006). Поет-шістдесятник, літературознавець, публіцист, перекладач. 1962 р. вийшла перша збірка віршів «Червоний сон». У 1972 році було заарештовано за звинуваченням у проведенні антирадянської агітації і пропаганди (за збірку «Крик з могили» (1969), видану в Канаді). У 1993 виходить збірка віршів «Дорога до матері» написав спогади про А. Горську, В. Некрасова, В. Стуса, книжки про М. Осадчого, Йосипа Сліпого та ін. Жив і працював на Кіровоградщині в 60-і роки ХХ століття.

Серпень.

3 – 85 років від дня народження Юрченка Анатолія Петровича (1937) – журналіста, краєзнавця, лауреата обласної краєзнавчої премії ім. В. М. Ястребова. З 1 вересня 1994 р. працював у всеукраїнському щотижневику «Україна-Центр» власним кореспондентом, оглядачем, заступником головного редактора. Першу п'єсу, двохактну комедію «Комета поза розкладом», надрукував у всеукраїнському щомісячнику «Забава» (розважальний додаток до

газети «Кіровоградська правда», 2000). Одноактна п'єса «Большая Вера» (телевізійна історія) екранізована Кіровоградським обласним державним телебаченням (2012). Трагікомедія «Фауст, або Лиш той життя і волі гідний...» (лялькова версія, співавтор перекладу українською – Павло Босий, режисер-постановник) у 2016 році увійшла в репертуар Волинського академічного обласного театру ляльок (прем'єра – 28 жовтня 2016 р.). Член НСЖУ (з 1996), Конгресу літераторів України (з 2008) та Міжрегіональної спілки письменників України (з 2010). Голова Правління (на громадських засадах) Кіровоградської обласної організації Всеукраїнської творчої спілки «Конгрес літераторів України» (з 2011 р.). Живе в Кропивницькому.

5 – 65 років від дня народження **Горчар Катерини Георгіївни (1957)** – поетеси. Поезії друкувались у колективних збірках «Поезія-88», «Котигорошкове поле». Автор поетичних книг «Пелюстка світу», «Листи до любові», «Неприручений птах», «Мій серпень». Поетеса, член Національної Спілки письменників України з 1997 р. В 2006 році за збірку поезій «Мій вересень» удостоєна Обласної літературної премії ім. Є. Маланюка. Народилася в с. Інгуло – Кам'янці Новгородківського району.

11 – 65 років від дня народження **Могилюка Володимира Олександровича (1957)** – поета, пародиста, члена Національної спілки письменників України (2001). Починав як пародист, автор збірок літературних пародій: «Відблиски Дикого Поля» (1996), «Органіка душі» (1997). Лірична поезія представлена у збірках «Сіроокого світу світлини» (1998), «Пісок часу» (2000), «Свято врожаю» (2006) та ін. Автор книг перекладів «Плескіт голубиних крил» (з А. Тарковського, 2004) та «Родом із України. 10 поетів епохи російської срібної доби» (2012), упорядник літ. серії «Євшанові сходи», антологій «Євшан» (поезія, 2000) та «П'яте колесо» (гумор, 2002), літ. альманаху «Золоте поле» (2009; усі – Кіровоград). Низку поезій покладено на музику композиторами Б. Притулою, А. Фоменком, В. Гаврилюком. Працює в м. Кропивницькому.

13 – 85 років від дня народження **Кривенка Віталія Єфремовича (1937-2020)** – заслуженого архітектора України, геральдиста. З 1976 до 1987 – головний архітектор м. Кіровограда, автор 50 проєктів споруд соціально-культурної сфери та пам'ятників. Лауреат обласної премії ім. Я. Паученка. За безпосередньої участі та авторства Віталія Єфремовича в місті Кіровограді споруджені Меморіальний комплекс загиблим воїнам на Фортених валах, пам'ятник Богдану Хмельницькому, пам'ятник засновникам заводу «Червона Зірка» братам Ельворті, пам'ятник Ангелу-Хранителю та Соборна площа біля нього, архітектурно-скульптурна композиція «Студентство» на площі поруч з Кіровоградським національним технічним університетом та пам'ятники видатним землякам - кіровоградцям: лауреату Нобелівської премії Ігорю Тамму, педагогу та піаністу Генріху Нейгаузу, Герою Радянського Союзу Григорію Куроп'ятникову. Кривенко В. Є. також є автором пам'ятника Олександрю Пашутіну, встановленого на площі біля міської ради, яка оформлена теж за його проєктом. 09 вересня 2014 року Кривенку Віталію Єфремовичу присвоєно звання «Почесний громадянин міста Кіровограда».

14 – 85 років від дня народження **Базилевського Володимира Олександровича** (1937) – поета, прозаїка, публіциста, критика, літературознавця. Друкуватися почав у 1954 році. Автор поетичних збірок: «Ятрань» (1968), «Рівновага» (1968), «Світлиця» (1970), «Гони» (1971), «Пора перельоту» (1974), «Поклик простору» (1977), «Побачення з тобою» (1978), «Допоки музика звучить» (1982), «Світлом єдиним» (1983), «Чуття землі небесне» (1983), «Труди і дні» (1984), «Вибране» (1987), «Колодязь» (1988), «Вертеп» (1992), «Вокзальна площа» (1995), «Украдене небо» (1999), «Тумани Ітаки» (2001), «Віварій. Кінець навігації» (2004), «Крик зайця» (2004); одностомника вибраних поетичних творів «Вертеп» (2004), «Читання попелу» (2007). Твори В. Базилевського перекладалися російською, болгарською, угорською мовами. Лауреат премій: літературної премії ім. Павла Тичини (1990 за книгу «Колодязь»); літературної премії ім. Володимира Свідзінського (1990 – за поетичні збірки «Віварій» і «Кінець навігації»), Державної премії України імені Тараса Шевченка (1996 – за книгу «Вертеп»); літературної премії ім. Євгена Плужника (2006 – за книгу «Крик зайця»); Міжнародної літературної премії ім. Пантелеймона Куліша (2006 – за книгу «Холодний душ історії»), літературної премії імені Євгена Маланюка у номінації «Літературознавство та публіцистика» – за статті у літературному часописі «Вежа» (2019). Народився в с. Павлиш Онуфріївського району.

17 – 115 років від дня народження **Трегуба Семена Адольфовича** (1907-1975) – російського критика і літературознавця. Фахівець з творчості Володимира Маяковського та Миколи Островського. Дитинство та юність провів у м. Єлисаветграді.

23 – 65 років від дня народження **Кононенка Олексія Анатолійовича** (1957) – поета, письменника. Автор понад 200 пісень (зокрема «Доне, моя донечко» на музику М. Свиридюка). Його перу належить більше сорока книг. Найвідоміші: «Абетка» (1990-1998), «Персонажи славянської міфології» (1993), «Лічилка» (1997), «Слухай подих давнини» (1997), «Абетка юного болільника» (1998), «Ритуали, обряди, звичаї» (1998), «Вбивач бичків, Пісні мої веселі та сумні» (2002), «Слов'янський світ» (2008), «Українська міфологія та культурна спадщина» (2012), «Перун та всі інші» (2015), «Коли ще звірі говорили» (2016). Народився в с. Роздолля Компаніївського району.

27 – 120 років від дня народження **Яновського Юрія Івановича** (1902-1954) – прозаїка, драматурга, кіносценариста. З 2015 відроджено обласну премію ім. Ю. І. Яновського, що має всі шанси стати всеукраїнською. Народився на хуторі Маєрово (тепер с. Нечаївка) Компаніївського району.

30 – 100 років від дня народження (с. Новоскелюватка Олександрійського повіту, нині Казанківського району Миколаївської області) **Глазового Павла Прокоповича** (1922-2004), поета-гумориста, сатирика. Автор 13 книг сатири та гумору, 6 книжок для дітей.

Вересень

3 – 160 років від дня народження **Тарковського Олександра Карловича** (1862-1924) – громадського діяча, народовольця, мемуариста. Народився в с. Миколаївка Кіровоградського району. Писав прозу, вірші, перекладав твори зарубіжної літератури. Один із засновників Єлисаветградської громадської бібліотеки (1897).

5 – 70 років від дня народження **Валькевич Раїси Андріївни** (1952) – концертно – камерної співачки і педагога, народної артистки України (2002). Народилася в м. Кіровограді.

6 – 125 років від дня народження **Микитенка Івана Кіндратовича** (1897-1937) – українського прозаїка, драматурга. Завідував лікпунктом у с. Нечаївці, а також писав вірші і короткі п'єси на злободенні теми. Повісті «Антонів огонь», «Брати», «Гавриїл Кириченко – школяр» (пізніша назва – «Дитинство Гавриїла Кириченка»), «Вуркагани» (1927) стали помітним явищем у прозі 20-х років, неодноразово перевидавалася. Сорок творів нашого земляка перекладені 16 мовами світу. Репресований в жовтні 1937. Посмертно реабілітовано в 1956 р. Народився в с. Рівне Новоукраїнського району.

9 – 60 років від дня народження **Шила Віктора Анатолійовича** (1962) – поета. Вірші та проза публікувались у журналах «Горизонт» (Кишинів), «Дельтаплан» (Кишинів), альманасі Міжнародного фонду писемності (Москва), інших молдовських та московських виданнях, кіровоградських газетах. У Кіровограді вийшла книга В. Шила «Розуміння історії». У 1987-1991 роках автор працював над збіркою «Практика: 1962-1991». Живе і працює в м. Кропивницькому.

13 – 105 років від дня народження **Алфьорова Миколи Семеновича** (1917-1982) – російського архітектора, народного архітектора РРФСР. Народився в смт. Компаніївці.

15 – 120 років від дня народження **Меламуда Хаїма Гершковича** (1907-1993) – прозаїка, письменника, який писав єврейською, українською, російською мовами. Народився в с. Хашувате Гайворонського району. Особливий інтерес становлять «Хашуватські оповідання» (1984). Народився в с. Хашувате Гайворонського району.

21 – 120 років від дня народження **Шевченка Івана Івановича** (1902-1977) – поета, журналіста, перекладача. Вводив до складу спілки пролетарсько-колгоспних письменників «Плуг», згодом – член Спілки письменників України. Народився в с. Павлиш Онуфріївського району.

21 – 190 років від дня народження **Ніщинського Петра Івановича** (1832-1896) – композитора, поета і перекладача. З 1870 р. часто приїздить в Єлисаветград до Марка Кропивницького та Івана Карпенка – Карого. Найвидатніший твір –

«Вечорниці» до драми Т. Шевченка «Назар Стодоля» вперше був виконаний у приміщенні Єлисаветградського громадського зібрання.

22 – 140 років від дня народження **Журавського Андрія Володимировича** (1882-1914) – вченого-географа, дослідника Європейської Півночі. Народився в м. Єлисаветграді.

24-30 – Обласне театральне свято «Вересневі самоцвіти».

Жовтень.

5 – 95 років від дня народження **Олефіренка Івана Павловича** (1927-2006) – громадського діяча, прозаїка, публіциста. Друкувався з 1947 року. Автор збірки оповідань «Вдови»(1983) кіносценаріїв «Солдатські вдови», «Нескорений «Спартак». Народився в с. Тернівка Новоархангельського району.

6 – 140 років від дня народження **Шимановського Кароля** (1882-1937), польського композитора, піаніста, педагога, музичного діяча. Навчався і тривалий час жив у м. Єлисаветграді. У нашому місті створено музей музичної культури ім. К. Шимановського.

13 – 165 років від дня народження **Конощенка (Грабена) Андрія Михайловича** (1857-1932) – фольклориста. Народився в с. Обознівка (тепер у складі м. Кіровограда). Зібрав та записав майже 1000 народних пісень, упорядник збірок «Українські пісні» (1900) та «Українські пісні з нотами» (1900-09).

15 – 70 років від дня народження **Гая Анатолія Івановича** (1952) – українського прозаїка. Автор художніх та документальних книг для дітей і дорослих – «Зажинки» (1979), «Хамаль – місяць весняний» (1984), «Сім струн райдуги» (1985), «Тиша над полігоном» (1986), «На тих Афганських рубежах» (1991), «Чорна рота» (1995), «Вужик» (1998), «Блаженна Марія» (2002), «Дивізія гвардійського гарту» (2002), «Там, за Гіндукушем» (2006, 2009), «Розхристане буття» (2007), «Іменна гільза» (2009, 2011), «Відлуння двох воєн» (2010, 2012), «Далекі гарнізони» та «Вірність гвардійському знамену» (2011), «Крапля нашої крові на чужім знамені» (2014), «Вогненні рубежі «Прапорonosців» (2018). Народився в с. Бірки Олександрівського району.

15 – 90 років від дня народження **Шутенка Кіма Олександровича** (1932-2010) – композитора, педагога, члена Спілки композиторів України. У доробку багато дитячих п'єс для фортепіано, домри, гобою, труби, скрипки. Жив і працював у м. Кіровограді.

17 – 90 років від дня народження **Лесьєва – Лесь Костянтина Костянтиновича** (1932-2004) – поета, вчителя. Збірка поезій «Да святиться ім'я Твоє» (2006). Працював вчителем у м. Гайвороні.

25 – 120 років від дня народження **Костюка Григорія Олександровича** (1902-2002) – літературознавця. Упорядник архіву В. Винниченка, автор численних публікацій про нього, меценат спорудження пам'ятника письменнику у нашому місті.

27 – 140 років від дня заснування українського професійного театру.

Листопад.

6 – 105 років від дня народження **Александрова Віктора Євгеновича** (1917-1992) – російськомовного письменника. Член. СПУ (1992). Учасник Другої світової війни. Автор повістей на військово-патріотичну тему. У 40-50-х роках ХХ століття жив у м. Кіровограді.

7 – 85 років від дня народження **Резнікова Віктора Олександровича** (1937-1990) – художника-графіка, члена Спілки художників України. Твори: офорти до поеми М. Гоголя «Мертві душі»; серія акварелей «Живописна Україна», «Веселівські наспіви»; серія портретів «Мої земляки-бобринчани» та ін. Народився в с. Веселівка Бобринецького району.

12 – 95 років від дня народження **Чубенка Володимира Аврамовича** (1927) – українського поета, гумориста. Народився в с. Дубівка Новопраського району (нині Олександрійський район).

14 – 70 років від дня народження **Крюкової Неоніли** (1952-2018) – народної артистки України, майстра розмовного жанру. Народилася в с. Попівка Онуфріївського району.

17 – 100 років від дня народження **Книша Георгія Арсеновича** (1922-1997) (справжнє прізвище Книшев) – поета, прозаїка. Народився в смт Петрове. Автор 11 книг поезій, 9 романів, співавтор віршованої казки «За горами, за лісами...» (1969).

22 – 95 років від дня народження **Владимирової Валентини Харлампіївни** (1927) – кіноактриси. Дитячі та юнацькі роки пройшли в с. Василівці Новомиргородського району. Зіграла понад 100 ролей: Катерина Іванівна («Все починається з дороги», 1960), Марія Агафонова («Не забудь, станція Лугова», 1967), Тітка («Білий Бім Чорне вухо», 1977), Марія Кирилівна («Угрюм-ріка», 1968) та ін.

29 – 60 років від дня народження **Гончаренка Юрія Борисовича** (1962) – художника, члена Спілки художників України. Твори: «Старі дворики Варни» (1987), «Музики» (1989), «Яблучний Спас» (1995), «Народження», «Дерево життя» (обидва – 1997), «Джерело живої води» (1998), «Крокове колесо» (1999),

«Сонячне Різдво» (2001), «Золота Баба» (2002), «Коло Сварога» (2004), «Гривневе дерево» (2006). Народився в м. Кіровограді.

Грудень

8 – 130 років від дня народження **Осмьоркіна Олександра Олександровича** (1892-1953) – художника. Народився у м. Єлисаветграді. Жив у будинку дядька – відомого архітектора Я. Паученка. Емоційні переживання того часу фіксують малюнки О. Осмьоркіна 1900-х рр. «Романтична сцена», «Ляльковий театр», «Арлекін і Колумбіна».

8 – 165 років від дня народження **Білінської – Богданович Ганни** (1857-1893) – польської художниці. За автопортрет (1887 р.) отримала Срібну медаль на Всесвітній виставці в Парижі у 1889 році. На Міжнародній художній виставці у Берліні (1891) – золоту медаль. Народилася в м. Златополі (тепер – м. Новомиргород).

12 – 125 років від дня народження **Назаревського Олександра Андріановича** (1887-1977) – літературознавця. Народився в м. Златополі (Новомиргород).

18 – 130 років від дня народження **Куліша Миколи Гуровича** (1892-1937) – українського драматурга-новатора. У 1925 році працював у м. Зінов'євську (нині м. Кропивницький) редактором газети «Червоний шлях».

19 – 80 років від дня народження **Камінського Юрія Михайловича** (1942) – поета, прозаїка, члена Спілки письменників СРСР. Автор поетичних збірок «Пора ледохода» (К., 1976), «Ранний свет» (Дн., 1979), «Неторопливая звезда» (К., 1984), «Речь» (К., 1987), «Минутная стоянка» (Дн., 1990), «Песок» (Кр., 1994), «Мгновенья света и свирели» (2001), «В тени мерцающей свечи» (2007), «Вкус полыни» (2012; усі – Єрусалим); кн. нарисів «Земля на ладонях друзей» (Дн., 1986), кн. прози «Самое время» (К., 1989). Переклав рос. мовою деякі поезії М. Вінграновського, Ю. Сердюка, Т. Коломієць, В. Булаєнка, К. Герасименка; окремі проз. твори В. Близнеця, Григора Тютюнника. Мешкає в м. Кропивницькому.

26 – 65 років (1957) від дня народження (м. Кіровоград) **Любарського Романа Рафаїловича**, поета, журналіста, красзнавця. Автор книг поезій: «Время звезд и дождей» (1995), «На пороге в XXI-й» (2001), «Время ОНО» (2002), «Точка росы» (2007), «Вертоград багатocвітний» (2020).

27 – 115 років від дня народження **Червоніщенка Івана Григоровича** (1907-1984) – українського поета. Автор збірок: «Серцем дивлюся» (1961), «Совість наказує» (1966), багатьох пісень. Народився в с. Полякова Бобринецького району.

28 – 100 років від дня народження **Демченко Галини Олексіївни** (1922-1986) – української письменниці. Народилася у смт Олександрівка. Автор збірок творів

для дітей: «Малятам» (1955), «Дідусеві казки» (1957), «Оповідання золотавки», «Квіти-Квітоньки» (1960), «Що росте на полі» (1963), «Скаче зайчик» (1970) та ін.

31 – 85 років від дня народження **Ножнова Михайла Михайловича** (1937-2003) – інженера, натураліста, краєзнавця, лауреата обласної краєзнавчої премії ім. В. М. Ястребова (1997).

В 2022 р. виповнюється:

135 років від дня народження **Захарової Дарини Федорівни** (1887-1968) – оперної співачки. Народилася у м. Єлисаветграді.

185 років від дня народження **Менчиця Володимира Амросійовича** (1837-1916) – фольклориста, етнографа. Його праці були видрукувані в книзі «Малорусские народные предания и рассказы» (Київ, 1876). Тривалий час жив в м. Єлисаветграді, відкрив умісті першу книгарню.

Пам'ятні події.

- 660 років тому (1362) відбулася **Синьоводська битва**. Українсько-литовське військо князя Ольгерда розгромило монголо-татарські полчища на р. Синюсі (територія нинішнього Новоархангельського району).
- 255 років від перших згадок про м. **Бобринець** (1767) Кіровоградської області.
- 270 років тому (1752) засновано м. **Новомиргород**.
- 270 років тому (11.01.1752) імператриця Єлизавета Петрівна підписала Указ про заснування **фортеці Св. Єлисавети**.
- 115 років тому в 1907 р. почала працювати **Єлисаветградська міська електрична станція**.
- 125 років тому (13 червня 1897 р.) відкрито **трамвайне сполучення в м. Єлисаветграді**.
- 130 років тому (1892) почало діяти **телефонне сполучення в м. Єлисаветграді**.
- 155 років тому (15.010.1867) в Єлисаветграді відкрито **постійний театр**, побудований інженерним полковником В. Трамбицьким.
- 125 років тому, літом (1897) – Друкарня братів Шполянських в Єлисаветграді видала книгу **О. Пашутіна «Исторический очерк города Елисаветграда»**.